

ВИСНОВОК
антикорупційної експертизи проєкту постанови Кабінету Міністрів
України «Про затвердження Порядку та умов надання державної підтримки
страхування сільськогосподарської продукції»

Картка проєкту

Розробник проєкту Закону: Міністерство аграрної політики та продовольства України (Мінагрополітики)	Мета проєкту постанови – визначення механізму надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам шляхом здешевлення страхових платежів	Проект постанови надіслано відповідно до §37 ² Регламенту Кабінету Міністрів України
--	--	--

Резюме антикорупційної експертизи

При розробці проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та умов надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції» (далі – проєкт постанови та проєкт Порядку відповідно) розробник порушив процедуру проведення громадського обговорення, а також не оприлюднив проєкту постанови на офіційному вебсайті всупереч загальним принципам відкритості та прозорості. Попри те, що проєкт є регуляторним актом, розробник порушив вимоги до процедури погодження відповідних проєктів.

За результатами антикорупційної експертизи проєкту постанови Національне агентство встановило корупціогенні фактори, які зумовлюють потребу в його доопрацюванні, зокрема:

- 1) запровадження додаткових вимог до страховиків, які мають намір розпочати діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, що суперечить Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою», а також не відповідає Закону України «Про адміністративні послуги»;
- 2) невизначення механізму здійснення перевірки правомірності надання фінансової підтримки сільськогосподарським товаровиробникам.

Опис виявлених корупціогенних факторів

1. Перевищення законодавчо встановлених повноважень органу державної влади чи органу місцевого самоврядування

1.1. Положенням п. 7 проєкту Порядку пропонується визначити, що умовою для початку діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою є включення установ до переліку страховиків (далі – Перелік) та оприлюднення такої інформації Мінагрополітики.

Обов'язковою передумовою для внесення до Переліку є підписання з Мінагрополітики Меморандуму про загальні засади співробітництва (пп. 5 – 6 проєкту Порядку).

Однак нормами ч. 2 ст. 4 Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» (далі – Закон) визначено вичерпні вимоги, яким має відповідати страховик для здійснення страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

Закон не містить жодних відсильних норм щодо додаткової необхідності врегулювання на підзаконному рівні порядку допуску суб'єктів до страхування аграрної продукції, який має здійснювати Мінагрополітики.

Норми ч. 1 ст. 26 цього Закону лише визначають, що актом Кабінету Міністрів України має бути врегульовано порядок та умови надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції – тобто деталізовано процедуру компенсації з державного бюджету сільськогосподарським товаровиробникам частини сплачених страхових внесків.

Підписання будь-яких угод, зокрема Меморандуму про загальні засади співробітництва, між представниками страхових установ та органами влади у Законі не передбачено.

Як наслідок, запропонована проєктом Порядку ініціатива підписання Меморандуму, всупереч спеціальному Закону, встановлює додаткові дискреційні повноваження для Мінагрополітики, а також надає змогу уповноваженому органу штучно обмежувати кількість страховиків, які матимуть право провадити страхування з державною підтримкою, та впливати на можливість доступу учасників до ринку страхування аграрної продукції.

Рекомендації НАЗК:

виключити з редакції проєкту Порядку вимогу щодо необхідності підписання Меморандуму про загальні засади співробітництва.

1.2. Положенням абз. 3 ч. 2 ст. 26 Закону встановлений обов'язок для Мінагрополітики оприлюднювати Перелік. Спосіб та механізму формування відповідного Переліку Закон не містить.

Системне тлумачення норм Закону свідчить про те, що ведення Переліку має виключно інформаційний характер, а тому він має формуватися за заявницьким принципом та не може слугувати інструментом регуляторного впливу на діяльність у сфері страхування сільськогосподарської продукції.

Натомість обраний розробником проєкту підхід наділяє процедуру внесення до Переліку відомостей про страховиків ознаками адміністративної послуги у розумінні Закону України «Про адміністративні послуги», з якою пов'язане набуття права на здійснення страхування аграрної продукції із державною підтримкою. Юридична невизначеність відповідної процедури може стати джерелом корупційних ризиків шляхом посилення регуляторного впливу на суб'єктів господарювання та застосування органом різних підходів при виконанні владних повноважень.

Враховуючи викладене, повноваження Мінагрополітики щодо внесення до Переліку має відповідати правовим стандартам, закріпленим у Законі України «Про адміністративні послуги», а процедура має бути вичерпно регламентована – як в частині повноважень владного суб'єкта, так і в частині прав та обов'язків страховиків (перелік та вимоги до документів, необхідних для внесення до Переліку; платність або безоплатність; граничний строк внесення; перелік підстав для відмови).

В цілому доцільно спростити умови доступу страховиків до діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції, передбачивши заявницький принцип реєстрації у Переліку на безоплатній основі, без можливості прийняття рішення Мінагрополітики про відмову у внесенні.

Рекомендації НАЗК:

вичерпно врегулювати порядок внесення відомостей до Переліку – деталізувати перелік та вимоги до необхідних документів; граничний строк внесення відомостей та передбачити механізм внесення відомостей до Переліку за заявницьким принципом.

2. Нечітка, з порушенням принципу юридичної визначеності, регламентація прав, обов'язків чи відповідальності юридичних та фізичних осіб

Положеннями п. 12 проекту Порядку визначено умови, за яких не відбувається відшкодування сільськогосподарським товаровиробникам (страхувальникам) частини страхових платежів (премій) за договором страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків, а саме:

якщо страхувальник та страховик є пов'язаними між собою особами;

якщо страхові платежі за цим договором здешевлюються (здешевлювалися) за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Проте у проекті постанови не врегульовано порядку дослідження відсутності зазначених умов. Як наслідок, практичне застосування проекту постанови у запропонованій редакції не забезпечить належного рівня контролю за фактами неупередженого визначення суб'єктів фінансової підтримки, не дасть можливості підтвердити відсутність зв'язків між страхувальником та страховиком, а також встановлюватиме формальний контроль за ефективністю використання бюджетних коштів.

Рекомендації НАЗК:

визначити механізм виявлення умов, які перешкоджають відшкодуванню сільськогосподарським товаровиробникам частини страхових платежів за договором страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

Висновок:

проект постанови містить корупціогенні фактори та потребує доопрацювання з урахуванням наведених рекомендацій.

**Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Олександр НОВІКОВ